

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

МЕДИЧНА ОСВІТА ЗА НОВИМИ СТАНДАРТАМИ: ВИКЛИКИ ТА ІНТЕГРАЦІЯ В МІЖНАРОДНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

*Матеріали навчально-наукової конференції
з міжнародною участю 30 березня 2023 року*

ПОЛТАВА – 2023

**МЕДИЧНА ОСВІТА ЗА НОВИМИ СТАНДАРТАМИ.
АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН**

**Дігтяр Н.І., Борзих О.А., Лавренко А.В., Герасименко Н.Д., Бєлан О.В.,
Авраменко Я.М., Мормоль І.А., Дубровіна О.В., Кайдашев І.П.**

Полтавський державний медичний університет

У сучасних умовах потрібна модернізація освітнього простору, заснована на інноваційних стратегіях із використанням новітніх досягнень науки і практики. На кафедрі внутрішньої медицини № 3 з фтизіатрією Полтавського державного медичного університету запроваджено новий курс «Пропаєдеутика внутрішніх хвороб», створений на базі освітньої платформи Moodle.

Ключові слова: модернізація, освітній простір, компетентнісний підхід, симуляційні технології, платформа Moodle.

Modernization of educational space based on innovative strategies using the latest achievements of science and practice is necessary in modern conditions. At the Department of Internal Medicine # 3 with Phthisiology of the Poltava State Medical University, a new course "Propaedeutics of Internal Medicine", created on the basis of the Moodle educational platform, was introduced.

Keywords: modernization, educational space, competence approach, simulation technologies, Moodle platform.

Підготовка лікаря на сучасному етапі потребує глибокого засвоєння фундаментальних базових предметів і клінічних дисциплін з урахуванням найсучасніших досягнень медичної науки і практики. Одночасно, якість підготовки лікаря визначається не лише обсягом знань і навичок, а й здатністю до самоосвіти і творчої діяльності [1;2;6].

У сучасних умовах безперестанно зростаючого потоку інформації, яку раніше людина отримувала впродовж усього життя, потрібна модернізація освітнього простору, заснована на інноваційних стратегіях із використанням новітніх досягнень науки і практики. Необхідно не стільки передавати студентам суму тих чи інших знань, скільки навчити здобувати ці знання самостійно, уміти орієнтуватися в інформаційному просторі, користуватися знаннями, що в цілому сприяє розвитку критичного мислення й формуванню професійних компетенцій, які надалі застосовуватимуться в умовах безперервної самоосвіти [2;4;6].

Способом вираження змісту освіти у вищому медичному навчальному закладі є форми організації навчального процесу. Завдання науково-педагогічних працівників – надання студентам-медикам системи інтегрованих фундаментальних і клінічних знань, умінь, навичок, мислення з метою сформування в них адаптаційних здатностей до професії лікаря. Методологічною основою вищої медичної освіти має стати компетентнісний підхід, при якому компетентність трактується як одна з важливих характеристик особистості відповідності людини посаді, яку вона займає.

Саме тому пріоритетом сучасної вищої медичної освіти має стати особистість студента-медика, який в умовах навчально-професійної діяльності перебуває в постійному професійному й особистісному становленні. З урахуванням цього одним із завдань стає навчити його навчитися, працювати, співіснувати й жити.

Викладання клінічної дисципліни в порівнянні з вивченням теоретичних наук має свої особливості. Учителі майбутніх лікарів мають раціонально поєднувати у своїй практиці новітні технології сучасного викладання і традиційні холістичні біопсихосоціальні підходи до хворої людини. Тільки тоді до пацієнта прийде компетентний випускник медичного університету, готовий виконувати свої професійні обов'язки на найвищому рівні в сучасному середовищі, агресивному середовищі.

У центрі навчання майбутніх лікарів традиційно є пацієнт, практична робота студентів біля ліжка хворого. Останнім часом ці клінічні зустрічі утруднюються через збільшення кількості студентів, зменшення доступності пацієнтів для студентів у спеціалізованих відділеннях лікарень, тиск етичних обмежень. Для подолання суперечностей, які при цьому виникають, ефективними стають різноманітні системи інтерактивної симуляції (імітації) клінічних ситуацій, які можуть бути корисними для засвоєння принципів прийняття медичних діагностичних і терапевтичних рішень. Симуляційні технології застосовуються на заняттях із внутрішньої медицини за допомогою фантомів, у вигляді ділових ігор, а також при засвоєнні методів дослідження в безпечному навчальному середовищі, моделюванні хвороби [1;2].

Необхідність і неминучість взаємозв'язку інновацій і традицій у розвитку педагогічної науки і практики ні в кого не викликають сумнівів. Навчання й лікування – ровесники самої людини, тому кожна країна дбайливо ставиться до досвіду поколінь, намагаючись зберегти все найцінніше. У навчанні студентів потрібно зберегти унікальні організаційно-методичні досягнення вітчизняної вищої медичної школи, що забезпечували впродовж тривалого часу її безприкладну ефективність, – тобто високий рівень кваліфікації й віддачі медичних кадрів при край обмеженому їхньому фінансуванні [3;5]. Але нині для підготовки висококваліфікованих фахівців, які мають професійні компетенції на сучасному рівні, в умовах інтеграції в загальноєвропейський освітній простір потрібно вдосконалювати методологію викладання з урахуванням інноваційних освітніх технологій – з орієнтацією на міжнародні стандарти.

Ключ до міжнародної інтеграції – в оптимальному поєднанні фундаментальної, загальнопрофесійної та спеціальної складових вищої медичної освіти. Національною є тільки система охорони здоров'я, а медицина як наука – завжди інтернаціональна. Потрібно знаходити методи поєднання традиційної, класичної й дистанційної форм навчання, які мають не виключати і не замінювати, а саме доповнювати одна одну.

Завжди ключовою позицією вітчизняної медичної школи було формування в студента клінічного мислення, що є фундаментальною основою підготовки майбутнього лікаря. Тому сліпе запровадження кредитно-модульної системи і зміщення акценту на підготовку до тестування на клінічних кафедрах ускладнює формування клінічного

мислення і може призвести до зниження рівня практичної підготовки лікарів [1-4]. Основний час практичних занять при вивченні клінічних дисциплін має проходити біля ліжка хворого, де студент самостійно оановує здобуті під контролем викладача навички. Саме практика раннього контакту студентів із пацієнтами, допуск до навчання в умовах клініки студентів, незалежно від їхнього громадянства, відрізняє вітчизняну систему навчання лікаря від медичної освіти у США і країнах Заходу – там закони захищають пацієнтів від будь-яких контактів із медиками, які не мають ліцензії на практику в країні, де відбувається обстеження або лікування. Це має підвищувати конкурентоспроможність вітчизняних медичних навчальних закладів на міжнародному ринку освітніх послуг [1-4].

Модернізація системи вищої освіти робить акцент саме на підвищенні ролі самостійної роботи студентів, що сприяє формуванню професійної компетентності, забезпечує процес розвитку навичок самоорганізації й самоконтролю власної діяльності [7;9].

Самостійна робота студентів – це планована робота, що виконується за завданням і під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі [3;4;6]. Вона сприяє поглибленню й розширенню знань, формуванню інтересу до пізнавальної діяльності, розвитку здібностей і оволодінню прийомами процесу пізнання.

На кафедрі внутрішньої медицини № 3 з фтизіатрією Полтавського державного медичного університету запроваджено новий курс «Пропедевтика внутрішніх хвороб», створений на базі освітньої платформи Moodle, – системи керування курсами (електронного навчання), також відомої як система керування навчанням, або віртуальне навчальне середовище.

Нині ця система стала найпоширенішою завдяки вдалому інтегруванню всіх складових освітнього процесу: можливість роботи з високоякісним навчальним контентом (відеолекції, навчальні відео, тести й завдання різних ступенів складності), структурування й визначення послідовності вивчення матеріалу, інтерактивність, чіткий контроль виконання завдань, використання різних шкал оцінки знань, організація опитування, можливість інтеграції з освітніми платформами інших університетів у всьому світі [7;8].

І якщо сама платформа є універсальною, то саме насичення високоякісним і креативним контентом, сучасне структурування дисципліни (освітньої компоненти) є результатом плідної творчої діяльності співробітників кафедри. Можливість виконання ефективної самостійної роботи студентами, інтерактивний лекційний курс, проведення повноцінних відпрацювань практичних занять, допоміжна роль у проведенні практичного заняття, модульні контролю – ось як бачать викладачі кафедри перспективи використання курсу. Структурування навчального матеріалу щодо контенту лекцій, практичних занять і самостійної роботи для створення інтерактивного курсу вимагало перегляду всіх методичних матеріалів і, перш за все, силабуса. Був використаний досвід навчання на третьому рівні освіти, ураховано помилки й недоліки, ще більше використані переваги такої форми.

Але ж оцінити роботу платформи і власне навчальний контент без участі студентів неможливо. Мабуть, ще ніколи студенти 2 курсу так активно не спілкувалися із викладачами і між собою. Нові підходи в навчанні одразу перемістилися в центр уваги студентів, і це вже є помітним досягненням. Нарешті вони зрозуміли, навщо їм знати програму, ознайомитися із силабусом. Останні роки минули в дистанційному навчанні й висвітлили проблеми нашої освіти. Практично щоденно, спілкуючись зі студентами, викладачі чують слова схвалення початку аудиторних занять і бажання студентів розпочати опанування практичних навичок. І освітня платформа допомагає в цьому: студент приходить підготовлений до практичного заняття, не треба витрачати найцінніший час на папірцеві тест-контролі, усні опитування тощо [2;4].

Разом із тим усяка нова справа має недоліки, які треба усувати, тож є необхідність вдосконалення інтерфейсу інтерактивної самостійної роботи й лекцій; розміщення короткого навчального відео перед курсом про особливості користування інтерфейсом, демонстрації послідовності дій на сайті.

Як ми можемо оцінити на сьогодні нашу роботу щодо впровадження курсу? Така плідна комунікація зі студентами відбувається вперше, дійсно – це початок створення освітнього середовища, де студент має провідну роль. Наші студенти можуть, а головне, мають бажання навчатися з використанням найпрогресивніших технологій сьогодення. Сучасні викладачі мають віддавати пріоритет найкращим практикам навчання. Так, це важко, але необхідно.

Список використаної літератури

1. Проблеми і перспективи вищої медичної освіти / О. А. Борзих та ін. Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти: матеріали навчально-наук. конф. з міжнар. участю (м. Полтава, 25 березня 2021 р.). Полтава, 2021. С. 40-41.
2. Сучасні тренди розвитку медичної освіти / Н. Д. Герасименко та ін. Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки: матеріали навчально-наук. конф. з міжнар. участю (м. Полтава, 24 березня 2022 р.). Полтава, 2022. С. 64-66.
3. Дерезюк А. В. Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти. Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти: національний досвід та світовий вимір: матеріали навчально-метод. конф. (м. Вінниця, 7 лют. 2019 р.). Вінниця, 2019. С. 54.
4. Запорожан В. М., Каштальян М. М., Чернецька О. В. Сучасні підходи до освітнього процесу з підготовки високопрофесійних фахівців. Сучасні підходи до вищої медичної освіти в Україні (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку): матеріали XIV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ (м. Тернопіль, 18-19 трав. 2017 р.). Медична освіта. 2017. № 3. С. 27-31.
5. Потоцька І. С., Рибінська В. А., Мацько Н. Г., Савенко А. А. особистісне ставлення студентів медичного навчального закладу до дистанційного навчання. Norwegian Journal Development International Science. 2021. № 65. С. 51-57.
6. Філоненко М. М. Методика викладання у вищій медичній школі на засадах компетентнісного підходу: методичні рекомендації для викладачів та здобувачів наукового ступеня доктора філософії (PhD) ВМ(Ф)НЗ України. Київ, 2016. 88 с.
7. Шеремет І. В., Василенко К. С. Використання платформи MOODLE у підготовці студентів спеціальності «014 середня освіта (здоров'я людини)» Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. Освітньо-науковий простір. 2021. № 2. С. 120-126.
8. Isychko L., Dymar N., Vakaliuk I., Yuryk O., Bokova S. Moodle Innovation Learning Technology for Medical Education: From Theory to Practice. JPRI. 2021. Vol. 33. No. 59A. P. 245-260.

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ <i>Громова А.М., Мітюніна Н.І., Ляховська Т.Ю., Талаш В.В., Прилуцька Н.О.</i>	41
ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ ВИВЧЕННЯ «ОРТОДОНТІЇ» <i>Гутовська І.О., Галич Л.Б., Куросдова В.Д., Виженко Е.Е., Ніколішин І.А.</i>	43
ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ І МОЖЛИВОСТІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ <i>Гуцаленко О.О., Циганенко І.В., Овчаренко Л.К.</i>	44
ПЕРЕШКОДИ НА ШЛЯХУ ДО РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ <i>Давиденко А.В.</i>	47
БЕЗПЕРЕРВНА ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА ЯК КОМПОНЕНТ ЛІКАРСЬКОГО ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ <i>Дельва М.Ю., Дельва І.І., Литвиненко Н.В., Гринь К.В., Пінчук В.А., Кривчун А.М., Силенко Г.Я., Пурденко Т.Й., Таряник К.А., Санік О.В., Самарченко Л.А., Паленка О.Є., Іващенко С.П.</i>	48
РОЛЬ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТЬОГО ЛІКАРЯ <i>Дельва М.Ю., Литвиненко Н.В., Дельва І.І., Пінчук В.А., Кривчун А.М., Силенко Г.Я., Санік О.В., Таряник К.А., Пурденко Т.Й., Гринь К.В., Самарченко Л.А., Паленка О.Є., Іващенко С.П., Піддубна О.О., Скорик К.С.</i>	50
МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ Й АКТУАЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАННЯ ТЕМИ «ЗБУДНИКИ АНАЕРОБНИХ ІНФЕКЦІЙ» МАЙБУТНІМ ПАРАМЕДИКАМ <i>Дерев'яно Т.В., Звягольська І.М., Полянська В.П.</i>	52
МЕДИЧНА ОСВІТА ЗА НОВИМИ СТАНДАРТАМИ. АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН <i>Дігтяр Н.І., Борзих О.А., Лавренко А.В., Герасименко Н.Д., Бєлан О.В., Авраменко Я.М., Мормоль І.А., Дубровіна О.В., Кайдашев І.П.</i>	54
ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ КЛІНІЧНИХ КЕЙСІВ В УМОВАХ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ ОРТОДОНТІЇ <i>Дмитренко М.І., Куліш Н.В., Нестеренко О.М., Лучко О.В.</i>	56
ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ВИКЛАДАННЯ ЗДОБУВАЧАМ ПРЕДМЕТА «ОРТОДОНТІЯ» В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ <i>Дмитренко М.І., Лучко О.В., Білоус А.М., Нестеренко О.М.</i>	57
ОЦІНКА ВІДПОВІДНОСТІ ПРОГРАМНИХ ПРОДУКТІВ МОДЕЛЯМ ІНТЕГРАЦІЇ ОСВІТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК КРИТЕРІЙ ВИБОРУ ДЛЯ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ <i>Должковий С.В., Крижановський О.А., Шейко В.Д.</i>	59
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ОСВІТІ <i>Ефендієва С.М., Гончарова Є.Є., Борисова З.О., Дубровіна О.В.</i>	61
ДИФЕРЕНЦІЙОВАНЕ НАВЧАННЯ – СУЧАСНА ЕФЕКТИВНА НАВЧАЛЬНА ТЕХНОЛОГІЯ <i>Єрошенко Г.А., Ващенко А.В., Улановська-Циба Н.А., Передерій Н.О., Рябушко О.Б., Кінаш О.В., Клепець О.В., Шевченко К.В., Григоренко А.С.</i>	63
ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ <i>Єрошенко Г.А., Рябушко О.Б., Клепець О.В., Ващенко А.В., Улановська-Циба Н.А., Передерій Н.О., Кінаш О.В., Шевченко К.В., Григоренко А.С.</i>	65
ЦИФРОВИЙ РОЗРИВ У СИСТЕМІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ <i>Ждан В.М., Бабаніна М.Ю., Волченко Г.В., Кур'ян О.А., Кітура Є.М., Ткаченко М.В., Іваницький І.В.</i>	66
РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНОГО ПІДХОДУ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ <i>Животовська Л. В., Бойко Д. І., Васильєва Г. Ю., Боднар Л. А.</i>	68
АДАПТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ 2 КУРСУ ДО УМОВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ <i>Запорожець Т.М., Коровіна Л.Д., Журавльова А. О.</i>	70
АКТИВНИЙ СПІЛЬНИЙ ПІДХІД ДО НАВИЧОК ВИВЧЕННЯ ВАРІАБЕЛЬНОСТІ СЕРЦЕВОГО РИТМУ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ОСОБЛИВОСТІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В ЕПОХУ ПОСТМОДЕРНІЗМУ (ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ) <i>Зінченко Н.О., Дубініна В.О.</i>	75
ВИХОВНИЙ АСПЕКТ ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ <i>Зубченко С.Г., Калашніков Д.В., Зубченко Ю.П.</i>	77
ДИСТАНЦІЙНІ КУРСИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МЕДИЧНИХ КАДРІВ <i>Іваницька О.С., Гончаренко Н.І., Іваницький І.О.</i>	78
МЕТОД ГЕЙМІФІКАЦІЇ В СИМУЛЯЦІЙНОМУ НАВЧАННІ ХІРУРГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН <i>Іващенко Д.М., Дудченко М.О., Кравців М.І., Шевчук М.П., Зезекало Є.О., Засць С.М., Прихідько Р.А.</i>	80